

The background features several abstract elements: a large yellow shape in the top left, a cluster of orange horizontal lines in the top right, a dark brown wavy line on the left, and a yellow shape with a dark brown base and white dashed lines in the bottom right. The text is centered in a bold, orange, sans-serif font.

Praistorijsko nasljeđe Crne Gore

Zaštita kulturnog nasljeđa

Nepokretna kulturna dobra su kulturno-istorijski objekti, lokaliteti i kulturno istorijske cjeline. Kulturno istorijski objekti su svi objekti od posebnog istorijskog, arheološkog, umjetničkog značaja. Veoma je važno da se kulturna dobra pravilno čuvaju i prezentuju. Kada je neko kulturno dobro ugroženo, zbog dugog trajanja ili nebrige o njemu, angažuju se stručnjaci različitih profila da ga spase: arhitekte, konzervatori i restauratori.

Sadašnja teritorija Republike Crne Gore pripada području evropskog jugositoka, geografski, civilizacijski i tradicionalno povezano sa širokim područjima Mediteranskog basena.

Na vječitoj razmeni između istoka i zapada, Crna Gora baštini tragove paganskih, ilirskih, helenističkih, romanskih, katoličkih, pravoslavnih i islamskih uticaja. Tragovi počinju od nalaza iz pećine Crvena stijena, koja je bila prvo poznato stanište praistorijskog čovjeka na prostoru Crne Gore, a nastavljaju se bogatim kulturnim nasljeđem država i naroda koji su ovdje živjeli i stvarali.

Značaj Balkanskog poluostrva za proučavanje rane praistorije Evrope proizlazi iz njegovog geografskog položaja i ekoloških karakteristika, ali i iz otkrića koja su do sada zabeležena. Poznato je da je centralni Balkan imao tranzitni karakter i da je bio migracioni koridor koji je povezivao jugozapadnu Aziju sa srednjom i zapadnom Evropom. Najzad, na Balkanu su otkrivena ne tako brojna, ali ubedljiva svjedočanstva o naseljavanju u periodu dužem od milion godina.

CRVENA STIJENA

Pećina Crvena stijena se nalazi iznad lijeve obale rijeke Trebišnjice, danas Bilećkog jezera, u neposrednoj blizini sela Petovića, na samoj granici Crne Gore sa Hercegovinom. Ime je dobila po okomitim stijenama koje se uzdižu iznad nje, a koje su prevučene crvenom patinom koja je najvjerovatnije nastala usled suvog patiniranja krečnjaka. Pećina se nalazi na oko 700 metara nadmorske visine i okrenuta je prema jugu. Njen otvor je širine 24 metra, visine oko 25 metara i dubine u osnovi oko 15 metara.

Mjesto na kojem se pećina nalazi, blizina vode, mogućnost bogatog ulova kao i bogati majdani kamena potrebnog za izradu alatki pružalo je odlične uslove za život paleolitskog čovjeka.

Pećina Crvena stijena je u dužem vremenskom periodu bila jedini sistematski istražen arheološki lokalitet u Crnoj Gori i kao takva je predstavljala svjedočanstvo o postojanju praistorijskih kultura kod nas i služila kao reper za sva kasnija istraživanja praistorijskih kultura u Crnoj Gori. Arheološka istraživanja na Crvenoj stijeni su započela još 1954. godine, kada je lokalitet otkriven, i trajala su do 1964. godine.

Za razliku od većine paleolitskih lokaliteta koji su uslijed klimatskih promjena doživjeli eroziju kulturnih slojeva u Crvenoj stijeni se susrećemo sa izvanrednim fenomenom: od trećeg ledenog doba, tzv. Risglacijala, u pećini nije došlo do erozije, već je kulturna zaostavština ostala netaknuta do danas. Pećina je konzervirala sve što je u njoj deponovano. Lov je bila osnovna privredna grana kojom su se u ovom periodu bavili stanovnici Crvene stijene. Uz pomoć kamenih alatki: jezgra, šila, strugača, strugalica, sječiva, ljudi su mogli loviti jelena, divokožu, divljeg konja ili pećinskog medvjeda.

Značaj lokaliteta Crvena stijena je mnogostruk i on se može posmatrati sa aspekta arheologije, geologije, paleontologije i drugih naučnih disciplina i kao takav bez sumnje predstavlja jedno od najznačajnijih staništa pračovjeka na svijetu.

Pećina Odmut

Područje Plužina bilo je poznato pod nazivom Piva koje je dobilo po reci Pivi koja protiče tim područjem te se danas još uvek zna upotrebiti taj naziv jer sada već svi znaju na koji dio Crne Gore mislite kada kažete Piva. Pivsko jezero na čijim se obalama nalazi ovaj grad, veštačko je jezero koje je nastalo 1975. godine radi potrebe hidroelektrane "Piva" iako je na ovom području postojalo naselje dugi niz godina što pokazuju najstariji tragovi čoveka na ovom području pronađeni u pećini Odmunt za koje se smatra da su nastali pre 10.000 godina. Nažalost izgradnjom brane i stvaranjem Pivskog jezera lokalitet u pećini Odmut je potopljen a arheološki nalazi sa ovog lokaliteta mogu se pogledati u Spomen-kompleksu u Dolima. Da ne bi doživeo sudbinu lokaliteta Odmut, manastir Piva koji potiče iz 16. veka premešten je sa svoje originalne lokacije na područje devet kilometara od Plužina.

Stijena Lipci

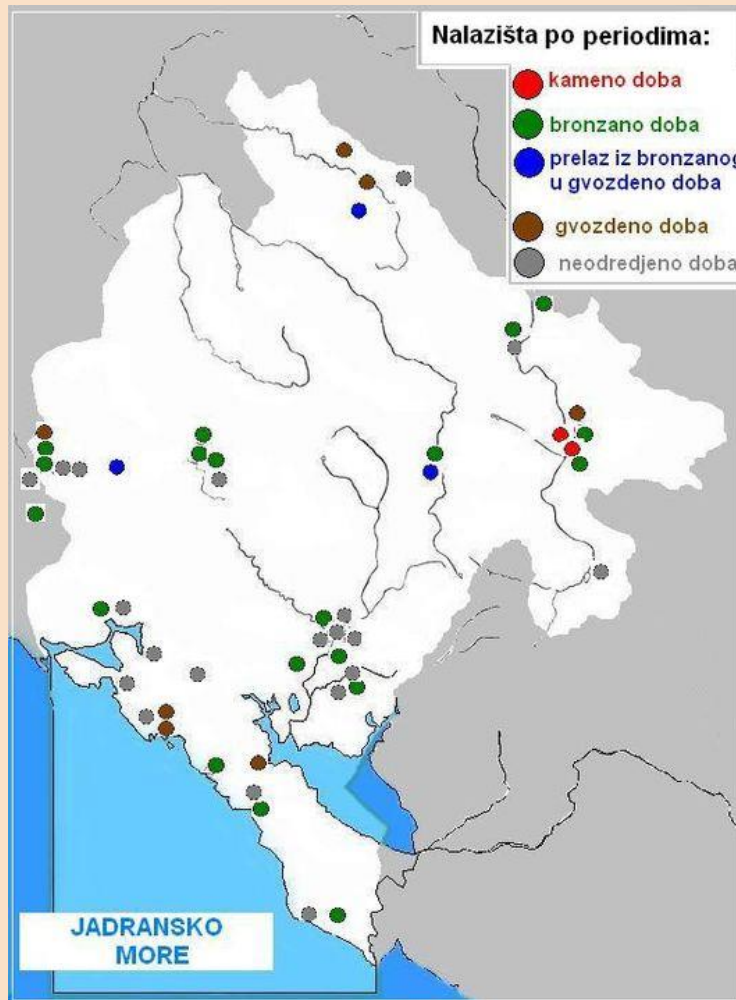
Stijena Lipci nalazi se u sredini prirodno formiranog amfiteatra iznad naselja Lipci, na sjevernoj strani risanskog zaliva u Opštini Kotor. Stijena je arheološki spomenik kulture II kategorije, jer se na okapini stijene nalaze praistorijski crteži, koji prikazuju scene lova na jelene, simbolični znak izlazećeg sunca, kao i neke druge simbole. Te oslikane scene, prema nalazima nauke, ne predstavljaju samo prikaz stvarnosti, odnosno ilustraciju zanimanja – lova, nego i kultnu predstavu u vezi sa njim. Slikarstvo na okapini Lipci predstavlja najkompletniji ansambl balkanske praistorijske umjetnosti, na kojem se može proučavati daleka epoha duhovnog života stanovništva.

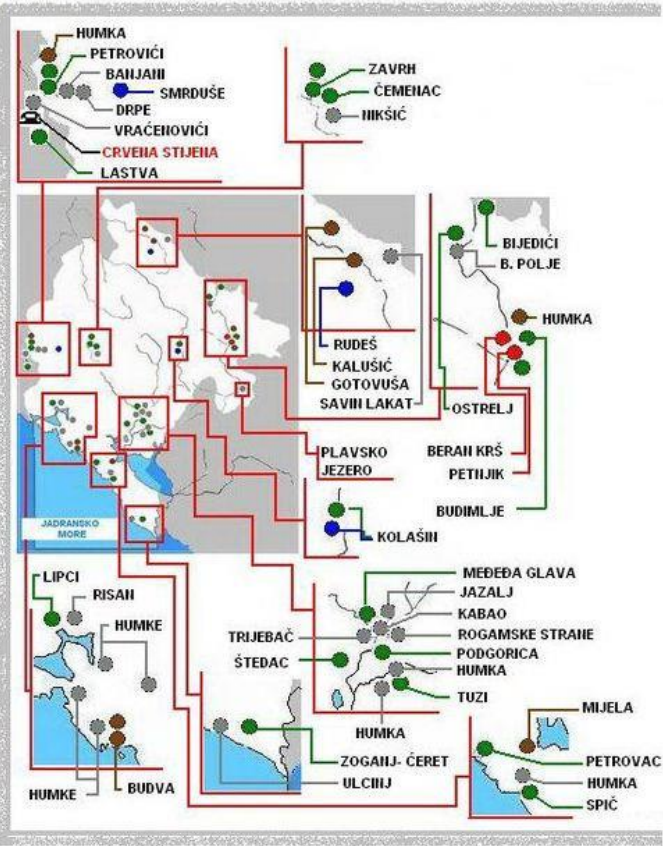
Vrbička pećina kod Nikšića

Vrbička pećina nije ništa manje značajno arheološko nalazište od Crvene stijene iznad Bilećkog jezera, ali mnogima. Najstariji dokaz koji je za sada pronađen, a može se desiti da se otkriju i stariji, potiče iz posljednjeg ledenog doba. To je vrijeme oko 24 hiljade godina staro. To su potvrdili i predstavnici Centra za konzervaciju Crne Gore, Instituta u Kardifu, Univerziteta u Kembridžu i Filozofskog fakulteta u Beogradu, koji su u saradnji sa Muzejom u Nikšiću obavili iskopavanja materijala. Ovaj arheološki lokalitet postao je zanimljiv tokom arheološkog sistemskog pregleda Crne Gore pod projektom „Lovci i sakupljači u sjeverozapadnoj Crnoj Gori”.

KARTA PRAISTORIJSKIH NALAZIŠTA

Na datim linkovima možete
više saznati o pećinama Vranjaj
i Crvenoj stijeni

Pećina Vranjaj praistorijsko stanište iznad Herceg-Novog
https://www.youtube.com/watch?v=zukoXOT__8M

Crvena stijena <https://www.youtube.com/watch?v=55WLgznKehl>